

ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนทวิธาภิเศก
บางขุนเทียน ตามแนวคิดสมรรถนะการทำงานร่วมกันของครู
THE PRIORITY NEEDS FOR DEVELOPING TAWEETHAPISEK
BANGKHUNTHIAN SCHOOL BASED ON THE CONCEPT OF
TEACHER COLLABORATION COMPETENCIES

¹เปมิกา นียมอุดมวัฒนา และ ²เพ็ญวรา ชูประวัติ

¹Pemika Niyomudomwattana and ²Penvara Xupravati

¹จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ประเทศไทย

¹Chulalongkorn University, Thailand

¹pemika.ni@triamudom.ac.th, ²penvara.x@chula.ac.th

Received: September 29,2024; **Revised :**November 2, 2024; **Accepted :**December 28,2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนทวิธาภิเศก บางขุนเทียนตามแนวคิดสมรรถนะการทำงานร่วมกันของครู ใช้วิธีการวิจัยเชิงบรรยาย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNIModified) โดยมีผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารและครูโรงเรียนทวิธาภิเศก บางขุนเทียน จำนวน 79 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการพัฒนาครูโรงเรียนทวิธาภิเศก บางขุนเทียนตามแนวคิดสมรรถนะการทำงานร่วมกันของครูอยู่ในระดับปานกลาง โดยสมรรถนะทางวิชาชีพ มีสภาพในการปฏิบัติในปัจจุบันมีค่าเฉลี่ยสูงสุดและด้านความเสมอภาคมีสภาพในการปฏิบัติในปัจจุบันมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูโรงเรียนทวิธาภิเศก บางขุนเทียนตามแนวคิดสมรรถนะการทำงานร่วมกันของครู อยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านการสื่อสารมีค่าเฉลี่ย

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

² อาจารย์ ดร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สูงสุด และด้านสมรรถนะทางวิชาชีพมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2) ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนทวิธาภิเศก บางขุนเทียน ตามแนวคิดสมรรถนะการทำงานร่วมกันของครู โดยภาพรวม คือ 0.354 (PNIModified = 0.354) เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบของสมรรถนะการทำงานร่วมกันของครู พบว่าด้านการสื่อสาร มีค่าความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสูงสุดและด้านสมรรถนะทางวิชาชีพ มีค่าความต้องการจำเป็นในการพัฒนาต่ำสุด

คำสำคัญ : สมรรถนะการทำงานร่วมกันของครู; ความต้องการจำเป็น; โรงเรียนทวิธาภิเศก บางขุนเทียน

Abstract

The purpose of this research was to study the priority needs of teacher development at Thaweethapisek Bangkhunthian School based on the concept of teacher collaboration competencies. This research was descriptive research. The research tool was a questionnaire. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, the arithmetic mean, standard deviation, and the Modified Priority Needs Index (PNIModified). The population covered 79 secondary school administrators and teachers of Thaweethapisek Bangkhunthian School. The results were illustrated as follows: 1) the current state of teacher development at Thaweethapisek Bangkhunthian School based on the concept of teacher collaboration competencies was at a moderate level by professional competency dimension had the highest mean and equity dimension had the lowest mean. Desired state of teacher development at Thaweethapisek Bangkhunthian School based on the concept of teacher collaboration competencies. By communication dimension had the highest mean and professional competency dimension had the lowest mean. (2) the overall Modified Priority Needs Index of teacher development at Thaweethapisek Bangkhunthian School based on the concept of teacher collaboration competencies was 0.354 (PNIModified = 0.354) In a consideration of teacher collaboration competencies, it was found that communication dimension had the highest priority needs for development and professional competency had the lowest priority needs for development.

Keywords: Teacher Collaboration Competencies; Priority Needs; Thaweethapisek Bangkhunthian School

บทนำ

สภาวะการณ์ทางการศึกษาที่ประเทศไทยกำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบัน คือ ปัญหาด้านคุณภาพของผู้เรียนที่ยังไม่บรรลุตามเป้าหมายที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดไว้ จากผลการปฏิรูปการศึกษาในช่วงปี พ.ศ.2561–2565 พบว่าผลการพัฒนาด้านการศึกษายังไม่เป็นที่ น่าพึงพอใจ เนื่องจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับชาติ และเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพการเรียนการสอนในห้องเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพบว่า ผู้เรียนที่ได้รับการศึกษาจากครูที่มีความเอาใจใส่ในเนื้อหาวิชาที่สอนมีผลคะแนนการอ่านที่ดีกว่า (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2562) ดังปรากฏให้เห็นว่า ครูที่มีความรับผิดชอบต่อนักเรียนที่ เอาใจใส่ และสนใจในการพัฒนาวิธีการสอนจะส่งผลต่อทัศนคติและการเรียนรู้ของผู้เรียน เพราะคุณภาพของผู้เรียนคือผลที่สะท้อนจากการจัดการเรียนการสอนของครู หากครูมีคุณภาพและมาตรฐานวิชาชีพ ตลอดจนมีความรับผิดชอบต่อนักเรียนที่ได้รับมอบหมายและเอาใจใส่ต่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนก็จะส่งผลให้คุณภาพของผู้เรียนดีขึ้นตามไปด้วย นอกจากนี้ครูยุคใหม่จำเป็นต้องมีสมรรถนะในการทำงานร่วมกันทั้งภายในกลุ่มสาระหรือต่างกลุ่มสาระในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ให้เกิดแก่ผู้เรียน ดังนั้นสมรรถนะด้านการทำงานร่วมกันจึงถือเป็นสมรรถนะที่ควรพัฒนาให้เกิดขึ้นในตัวครูทุกคน เพื่อส่งเสริมให้ครูสามารถนำสมรรถนะดังกล่าวนี้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้และการทำงานร่วมกันกับผู้อื่น เช่น การทำงานร่วมกันระหว่างเพื่อนครู การทำงานร่วมกันระหว่างครูกับผู้บริหาร การทำงานร่วมกันระหว่างครูกับผู้เรียน และการทำงานร่วมกันระหว่างครูกับผู้ปกครอง

โรงเรียนวิธาภิเศก บางขุนเทียน เป็นสถานศึกษาที่จัดการเรียนรู้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้รับการประเมินการประกันคุณภาพภายในและภายนอก ปีการศึกษา 2565 จากผลการประเมินคุณภาพด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ อยู่ในระดับคุณภาพ ดีเลิศ มีการทำงานที่เป็นระบบ อย่างไรก็ตามโรงเรียนยังมีจุดที่ควรพัฒนา ดังปรากฏในแผนบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ 2567 ที่กล่าวว่า จุดที่ควรพัฒนา คือ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้มีความเข้มแข็ง มีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อผลการจัดการศึกษาและขับเคลื่อนคุณภาพการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งประเด็นดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าการพัฒนาครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาถือเป็นเรื่องเร่งด่วนที่ควรพิจารณาเพราะจะส่งผลโดยตรงต่อผู้เรียน หากครูขาดการพัฒนาตนเองในด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาชีพและการทำงานร่วมกันแล้วก็จะทำให้ประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนลดลงตามไปด้วย

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนทวิภาคีศึกษา บางขุนเทียน ตามแนวคิดสมรรถนะการทำงานร่วมกันของครู ทั้งนี้เพื่อส่งเสริม สนับสนุน การแลกเปลี่ยนทักษะ ประสบการณ์ และวิธีการในการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือ ตลอดจนเป็นการพัฒนาวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอ และเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาครูให้สามารถทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูโรงเรียนทวิภาคีศึกษา บางขุนเทียน ตามแนวคิดสมรรถนะการทำงานร่วมกันของครู

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนทวิภาคีศึกษา บางขุนเทียน ตามแนวคิดสมรรถนะการทำงานร่วมกันของครู โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้การวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนทวิภาคีศึกษา บางขุนเทียน

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหาร และครู โรงเรียนทวิภาคีศึกษา บางขุนเทียน รวมทั้งสิ้น 79 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 3 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คนรองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 2 คน และครู จำนวน 76 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของครูโรงเรียนทวิภาคีศึกษา บางขุนเทียน ตามแนวคิดสมรรถนะการทำงานร่วมกันของครู แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะของข้อคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check lists) จำนวน 5 ข้อ ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางพัฒนาครูโรงเรียนทวิภาคีศึกษา บางขุนเทียน ตามแนวคิดสมรรถนะการทำงานร่วมกันของครู ประกอบด้วย 2 ส่วน ส่วนที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูโรงเรียนทวิภาคีศึกษา บางขุนเทียน ตามแนวคิดสมรรถนะการทำงานร่วมกันของครู มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

จำนวน 25 ข้อ ส่วนที่ 2 วิธีการพัฒนาครูโรงเรียนทวิธาภิเศก บางขุนเทียน ตามแนวคิดสมรรถนะการทำงานร่วมกันของครู มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklists) จำนวน 25 ข้อ โดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย 5 ระดับ ของ John W. Best (1981) ตอนที่ 3 สอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ซึ่งลักษณะของข้อคำถามเป็นแบบคำถามปลายเปิด (Open-ended Question) จำนวน 7 ข้อ

2.2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยศึกษาเอกสารแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดสมรรถนะการทำงานร่วมกันของครูและการพัฒนาครู กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ออกแบบและสร้างเครื่องมือตามผังโครงสร้างเครื่องมือและข้อคำถาม กำหนดความตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหาระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยการนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item objective congruence: IOC) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปเพื่อนำมาใช้ จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบปรับปรุง และแก้ไขรูปแบบและการใช้ลักษณะภาษาที่เหมาะสมตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และนำไปจัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือจากสาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนทวิธาภิเศก บางขุนเทียน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล โดยการตอบแบบสอบถามออนไลน์ผ่านระบบ Google Form โดยใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล จำนวน 30 วัน ผู้วิจัยได้รับการตอบแบบสอบถามกลับคืนจำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งผู้วิจัยได้ตรวจสอบการตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ให้ข้อมูลตอบแบบสอบถามครบถ้วนสมบูรณ์

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check Lists) วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for Social Science) และใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนทวิธาภิเศก บางขุนเทียน ตามแนวคิดสมรรถนะการทำงานร่วมกันของครู ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยนำเสนอผลในรูปแบบตารางพร้อมคำบรรยายประกอบ

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนทวิธาภิเศก บางขุนเทียน ตามแนวคิดสมรรถนะการทำงานร่วมกันของครู โดยภาพรวมมีรายละเอียดของผลการศึกษา ดังปรากฏในตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนทวิธาภิเศก บางขุนเทียน ตามแนวคิดสมรรถนะการทำงานร่วมกันของครูโดยภาพรวม

สมรรถนะการทำงานร่วมกัน ของครู		สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			(PNI ^{modified}) ลำดับความ ต้องการ จำเป็น	
		mean	S.D.	ระดับ	mean	S.D.	ระดับ		
1. การสื่อสาร		3.160	0.019	ปานกลาง	4.382	0.041	มาก	0.386	1
1)	สามารถสื่อสารระหว่างบุคคลได้อย่างเหมาะสม	0.712	0.764	4.215	0.634	0.609	มาก	0.370	2
2)	สามารถสื่อสารระหว่างกลุ่มงานได้อย่างเหมาะสม	0.714	0.839	4.449	0.617	0.731	มาก	0.458	1
3)	สามารถสื่อสารในที่สาธารณะได้อย่างเหมาะสม	0.680	0.822	4.481	0.695	0.609	มาก	0.336	3
2. สมรรถนะทางวิชาชีพ		3.261	0.037	ปานกลาง	4.218	0.055	มาก	0.293	7
1)	สามารถสร้างแรงจูงใจในการทำงานให้กับตนเองและบุคลากรทางการศึกษากายในโรงเรียนได้	3.165	0.649	ปานกลาง	4.165	0.706	มาก	0.316	2
2)	สามารถร่วมงานกับผู้อื่นและจัดการความขัดแย้งกับผู้อื่นเพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงไปได้	3.291	0.649	ปานกลาง	4.228	0.659	มาก	0.285	4
3)	สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้	3.266	0.614	ปานกลาง	4.190	0.681	มาก	0.283	5
4)	มีความสามารถเฉพาะด้านของตนเองเป็นอย่างดี	3.316	0.651	ปานกลาง	4.177	0.675	มาก	0.260	3
5)	สามารถทำงานร่วมกันระหว่างครูและบุคลากรทางการศึกษาได้เป็นอย่างดี	3.266	0.548	ปานกลาง	4.329	0.796	มาก	0.326	1

สมรรถนะการทำงานร่วมกัน ของครู		สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			(PNI ^{modified}) ลำดับความ ต้องการ จำเป็น	
		mean	S.D.	ระดับ	mean	S.D.	ระดับ		
3. ความเคารพนับถือ		3.165	0.011	ปานกลาง	4.247	0.032	มาก	0.342	5
1)	สามารถลงมือปฏิบัติจริงได้	3.089	0.819	ปานกลาง	4.354	0.621	มาก	0.410	1
2)	สามารถค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง	3.241	0.804	ปานกลาง	4.139	0.747	มาก	0.277	2
4. ความมุ่งมั่น		3.251	0.081	ปานกลาง	4.319	0.032	มาก	0.329	6
1)	มีความรักและปรารถนาที่จะเป็นสมาชิกของโรงเรียน	3.089	0.720	ปานกลาง	4.177	0.656	มาก	0.352	2
2)	มีความทุ่มเทสร้างผลงานที่เป็นเลิศ	3.152	0.735	ปานกลาง	4.304	0.704	มาก	0.365	1
3)	มีการระลึกถึงโรงเรียนในทางบวก	3.443	0.828	ปานกลาง	4.392	0.741	มาก	0.276	5
4)	ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค	3.418	0.744	ปานกลาง	4.481	0.677	มาก	0.311	4
5)	มีความมุ่งมั่นพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	3.152	0.601	ปานกลาง	4.241	0.683	มาก	0.345	3
5. ความเสมอภาค		3.165	0.039	ปานกลาง	4.329	0.071	มาก	0.368	3
1)	ให้ความสำคัญกับความเสมอภาคในโอกาสของบุคลากรทุกคนภายในโรงเรียน	0.764	0.862	4.253	4.253	0.609	มาก	0.339	3
2)	ให้ความสำคัญกับเสมอภาคทางสังคมภายในโรงเรียน	0.839	0.828	4.481	4.481	0.731	มาก	0.377	2
3)	ให้ความสำคัญกับเสมอภาคทางกฎหมายภายในโรงเรียน	0.822	0.771	4.253	4.253	0.609	มาก	0.388	1
6. การสนับสนุน		3.168	0.060	ปานกลาง	4.316	0.026	มาก	0.363	4
1)	ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมความรู้ในงานและโอกาสก้าวหน้าของตนเอง	3.127	0.563	ปานกลาง	4.456	0.694	มาก	0.425	1
2)	ให้ความสำคัญกับความมั่นคงในปฏิบัติงานของ	3.051	0.597	ปานกลาง	4.278	0.697	มาก	0.402	2

สมรรถนะการทำงานร่วมกัน ของครู		สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			(PNI _{modified}) ลำดับความ ต้องการ จำเป็น	
		mean	S.D.	ระดับ	mean	S.D.	ระดับ		
	ตนเอง								
3)	ให้ความสำคัญกับการ สนับสนุนทางด้านจิตและ อารมณ์ของตนเอง	3.304	0.704	ปาน กลาง	4.165	0.741	มาก	0.261	4
4)	ให้ความสำคัญกับการ สนับสนุนการปฏิบัติงานต่าง ของตนเอง	3.190	0.622	ปาน กลาง	4.367	0.683	มาก	0.369	3
7. ความไว้วางใจ		3.127	0.046	ปานกลาง	4.308	0.025	มาก	0.378	2
1)	ให้ความสำคัญกับอารมณ์ ความรู้สึกของบุคลากร ภายในโรงเรียน	3.025	0.862	ปาน กลาง	4.165	0.687	มาก	0.377	2
2)	ให้ความสำคัญกับการ สร้างความรู้ความเข้าใจที่ ตรงกันของบุคลากร ภายในโรงเรียน	3.266	0.828	ปาน กลาง	4.392	0.706	มาก	0.345	3
3)	ให้ความสำคัญกับการ ส่งเสริมการมี พฤติกรรมที่ตั้งใจใน การร่วมแรงร่วมใจ ทำงานร่วมกันของของ บุคลากรภายใน โรงเรียน	3.089	0.771	ปาน กลาง	4.367	0.737	มาก	0.414	1

จากตารางที่ 1 จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของการพัฒนาครูโรงเรียนทวิธาภิเศก บางขุนเทียน ตามแนวคิดสมรรถนะการทำงานร่วมกันของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.185$, $S.D. = 0.024$) เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของแนวคิดสมรรถนะการทำงานร่วมกันของครูที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สมรรถนะทางวิชาชีพ ($M = 3.261$, $S.D. = 0.037$) รองลงมา คือ ความมุ่งมั่น ($M = 3.251$, $S.D. = 0.081$) การสนับสนุน ($M = 3.168$, $S.D. = 0.024$) การสื่อสาร ($M = 3.160$, $S.D. = 0.019$) ความเสมอภาค ($M = 3.165$, $S.D. = 0.039$) ความเคารพนับถือ ($M = 3.165$, $S.D. = 0.011$) ความไว้วางใจ ($M = 3.127$, $S.D. = 0.046$) ตามลำดับ

สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูโรงเรียนทวิธาภิเศก บางขุนเทียน ตามแนวคิดสมรรถนะการทำงานร่วมกันของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.303$, $S.D. = 0.017$) เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของแนวคิดสมรรถนะการทำงานร่วมกันของครูที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การสื่อสาร ($M = 4.382$, $S.D. = 0.041$) รองลงมา คือ ความเสมอภาค ($M = 4.329$, $S.D. = 0.071$)

ความมุ่งมั่น ($M = 4.319$, $S.D. = 0.032$) การสนับสนุน ($M = 4.316$, $S.D. = 0.026$) ความไว้วางใจ ($M = 4.382$, $S.D. = 0.041$) ความเสมอภาค ($M = 4.308$, $S.D. = 0.025$) ความเคารพนับถือ ($M = 4.247$, $S.D. = 0.032$) และองค์ประกอบของสมรรถนะการทำงานร่วมกันของครูที่มีค่านี้น้อยที่สุด คือ สมรรถนะทางวิชาชีพ ($M = 4.218$, $S.D. = 0.055$) ตามลำดับ

ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนทวีธาภิเศก บางขุนเทียน ตามแนวคิดสมรรถนะ การทำงานร่วมกันของครู โดยภาพรวมตามองค์ประกอบสมรรถนะการทำงานร่วมกันของครู คือ 0.351 ($PNI_{Modified} = 0.351$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านการสื่อสาร ($PNI_{Modified} = 0.386$) โดยความสามารถในการสื่อสารสาธารณะได้อย่างเหมาะสม มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ($PNI_{Modified} = 0.388$) และความสามารถในการสื่อสารระหว่างบุคคลได้อย่างเหมาะสม มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำสุด ($PNI_{Modified} = 0.339$) รองลงมา คือ ด้านความไว้วางใจมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified} = 0.378$) โดยการให้ความสำคัญกับการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ตรงกันของบุคลากรภายในโรงเรียน มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ($PNI_{Modified} = 0.458$) และการให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการมีพฤติกรรมที่ตั้งใจในการร่วมแรงร่วมใจทำงานร่วมกันของบุคลากรภายในโรงเรียนมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำสุด ($PNI_{Modified} = 0.336$) ถัดลงมา คือ ด้านความเสมอภาค มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified} = 0.368$) โดยการให้ความสำคัญกับความเสมอภาคทางกฎหมายภายในโรงเรียน มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ($PNI_{Modified} = 0.414$) และการให้ความสำคัญกับความเสมอภาคทางสังคมภายในโรงเรียน มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำสุด ($PNI_{Modified} = 0.345$) ถัดลงมา คือ ด้านการสนับสนุน มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified} = 0.363$) โดยการให้ความสำคัญกับการส่งเสริมความรู้ในงานและโอกาสก้าวหน้าของตนเองความเคารพนับถือ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ($PNI_{Modified} = 0.425$) และการให้ความสำคัญกับการสนับสนุนทางด้านจิตและอารมณ์ของตนเอง มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำสุด ($PNI_{Modified} = 0.261$) ถัดลงมา คือ ด้านความเคารพนับถือ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified} = 0.342$) โดยความสามารถในการลงมือปฏิบัติทดลองจริง มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ($PNI_{Modified} = 0.410$) และความสามารถค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำสุด ($PNI_{Modified} = 0.277$) ถัดลงมา คือ ด้านความมุ่งมั่น มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified} = 0.329$) โดยความทุ่มเทสร้างผลงานที่เป็นเลิศ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ($PNI_{Modified} = 0.365$) และการระลึกถึงโรงเรียนในทางบวก มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำสุด ($PNI_{Modified} = 0.276$) และด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำสุด คือ ด้านสมรรถนะทางวิชาชีพ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำสุด ($PNI_{Modified} = 0.293$) โดยความสามารถทำงานร่วมกันระหว่างครูและ

บุคลากรทางการศึกษาได้เป็นอย่างดี มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ($PNI_{Modified} = 0.326$) และความสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำสุด ($PNI_{Modified} = 0.283$) ตามลำดับ

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบผลการวิจัยที่สามารถนำมาอภิปรายผลเรียงตามลำดับค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ได้ดังนี้

1. การสื่อสาร มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูโรงเรียนทวีธาภิเศก บางขุนเทียน ตามแนวคิดสมรรถนะการทำงานร่วมกันของครู อยู่ในลำดับที่ 1 ($PNI_{Modified} = 0.368$) การสื่อสาร คือ กระบวนการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิด ความรู้สึก และประสบการณ์ระหว่างบุคคลสองฝ่ายหรือมากกว่าโดยอาศัยช่องทางสัญลักษณ์ และภาษาทำให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน เพื่อส่งเสริมการทำงานร่วมกันของครู ซึ่งสอดคล้องกับชนินทร์ ชามทอง (2550) ที่กล่าวว่า การสื่อสารเป็นการติดต่อซึ่งกันและกันของบุคคลตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป โดยอาศัยสื่อกลางต่างๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร และสามารถตอบสนองได้ตรงตามความต้องการ สอดคล้องกับอรอำไพ ศรีวิชัย (2555) ที่กล่าวว่า การสื่อสารเป็นการติดต่อและถ่ายทอดความรู้ ความคิดเห็น ข้อมูลของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยอาศัยสื่อต่างๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน และสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2565 ของโรงเรียนทวีธาภิเศก บางขุนเทียน ที่มุ่งเน้นและส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาตนเองด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลในการทำงาน

2. ความไว้วางใจ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูโรงเรียนทวีธาภิเศก บางขุนเทียน ตามแนวคิดสมรรถนะการทำงานร่วมกันของครู อยู่ในลำดับที่ 2 ($PNI_{Modified} = 0.386$) ความไว้วางใจ คือ การที่ครูแต่ละคนมั่นใจว่าเพื่อนร่วมงานจะปฏิบัติหน้าที่อย่างซื่อสัตย์ รักษาคำพูดและสามารถพึ่งพาอาศัยกันได้ครูที่ไว้วางใจกันย่อมเปิดเผยความคิด แลกเปลี่ยนข้อมูลร่วมมือกันแก้ปัญหาและสนับสนุนซึ่งกันและกัน ส่งผลดีต่อความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมงานด้วยกัน ซึ่งสอดคล้องกับเกศินี มั่นปาน (2552) ที่กล่าวว่า ความไว้วางใจเป็นความเชื่อมั่นในด้าน คุณสมบัติของบุคคล หรือสิ่งต่างๆ ในด้านความจริง ความน่าเชื่อถือในความเที่ยงตรง ซื่อสัตย์สุจริต ความจงรักภักดี และความไว้น้ำใจเชื่อใจได้ของบุคคลหรือสิ่งนั้นๆ สอดคล้องกับพิเชษฐ์ ผุงเพิ่มตระกูล (2554) ที่กล่าวว่าความไว้วางใจเป็นความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลที่เกิดจากความรู้สึก ความเชื่อมั่นของบุคคลที่มีต่อบุคคลหรือกลุ่มว่าเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม สามารถพยากรณ์ได้ เมตตาต่อผู้อื่น

มีความสามารถในการพึ่งพาอาศัยได้ ที่แสดงออกถึง ความคาดหวังในคำพูดและการกระทำรวมถึง การตัดสินใจในผู้อื่นที่มีผลกระทบต่อตนเอง

3. ความเสมอภาค มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูโรงเรียนทวิภาคีsek บางขุนเทียน ตามแนวคิดสมรรถนะการทำงานร่วมกันของครู อยู่ในลำดับที่ 3 ($PNI_{Modified} = 0.378$) ความเสมอภาค คือ การได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่คำนึงถึงเพศ เชื้อชาติ ศาสนา อายุ วุฒิการศึกษา หรือสถานะทางสังคม สามารถเข้าถึงทรัพยากรและการพัฒนาตนเอง อย่างเท่าเทียมกัน มีสิทธิ์ในการแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับงาน ของตน ทำให้ครูทุกคนทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ บนพื้นฐานของความเคารพ เข้าใจ และ ความไว้วางใจ ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดี สอดคล้องกับศรัณยู หมั่นทรัพย์ (2550) เป็นสิ่งที่จำเป็นขั้นพื้นฐาน ต่อการอยู่รอดและพัฒนาตัวเอง ตามหลักสิทธิมนุษยชน คือ ปัจจัยสี่ ความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและ ร่างกาย การนับถือศาสนา การศึกษาและการรับรู้ข่าวสาร การเข้าถึงบริการสาธารณะและสวัสดิการ สังคม การประกอบ อาชีพ การมีส่วนร่วมทางการเมือง และการได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย และสอดคล้องกับ วารสารจลนิตี (2554) กล่าวไว้ว่า ความเสมอภาคเป็นหลักการพื้นฐานที่สำคัญประการหนึ่งของ การปกครองระบอบ ประชาธิปไตย กล่าวคือเป็นหลักที่ยอมรับว่ามนุษย์ทุกผู้ทุกนามนั้นต่างมีความ เท่าเทียมกันและห้าม มิให้รัฐในฐานะที่เป็นองค์กรผู้ใช้อำนาจปกครองเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม ต่อบุคคล

4. การสนับสนุน มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูโรงเรียนทวิภาคีsek บาง ขุนเทียน ตามแนวคิดสมรรถนะการทำงานร่วมกันของครู อยู่ในลำดับที่ 4 ($PNI_{Modified} = 0.363$) การสนับสนุน คือ การช่วยเหลือ การส่งเสริม และการร่วมมือกัน เพื่อให้ครูสามารถทำงานได้อย่าง มีประสิทธิภาพ บรรลุเป้าหมาย และพัฒนาตนเอง สอดคล้องกับนันทินี ศุภมงคล (2547) ที่กล่าวว่า การสนับสนุนเป็นการปฏิสัมพันธ์อย่างมีจุดมุ่งหมายที่นำมาซึ่งการช่วยเหลือในด้านต่างๆ ทั้งรูปธรรมและนามธรรม เช่น การรับรู้ เข้าใจ และตอบสนองทางอารมณ์ความรู้สึก การให้ข้อมูล ให้วัตถุสิ่งของ รวมถึงการยอมรับให้เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับพิชามญชุ์ โตโฉมงาม (2552) เสนอว่า การสนับสนุนเป็นการแสดงถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ผู้ให้การสนับสนุนจะ แสดงออกถึงความสนใจช่วยเหลือซึ่งกันและกันไม่ว่าจะเป็นการช่วยเหลือด้านวัตถุ สิ่งของ ข้อมูล ข่าวสาร หรืออารมณ์ โดยมีลักษณะของการติดต่อสัมพันธ์กัน ประกอบด้วยการถ่ายทอดข้อมูล สารสำคัญที่ทำให้ผู้รับเชื่อมั่นว่ามีคนเอาใจใส่และมีความรักความหวังดี และรู้สึกว่าคุณค่า เป็นที่ยอมรับในสังคม และเป็นส่วนหนึ่งของสังคมรวมทั้งเป็นประโยชน์แก่สังคม

5. ความเคารพนับถือ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูโรงเรียนทวิภาคีศึกษา บางขุนเทียน ตามแนวคิดสมรรถนะการทำงานร่วมกันของครู อยู่ในลำดับที่ 5 ($PNI_{Modified} = 0.342$) ความเคารพนับถือ คือ การให้เกียรติ ยกย่องและเห็นคุณค่าในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความคิด ความเชื่อ ประสบการณ์และความแตกต่างของบุคคล ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญต่อความสำเร็จในการทำงานร่วมกันของครู ช่วยให้ครูสามารถทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ กระทรวงวัฒนธรรม (2566) กล่าวว่า ความเคารพนับถือเป็นการแสดงความเคารพ ถือเป็นกิริยาท่าทางของมารยาทไทยที่สุภาพเรียบร้อยในการร่วมประกอบ พิธีกรรมต่าง ๆ ทางศาสนา ที่ถูกต้องตามระเบียบแบบแผนและเหมาะสมตามกาลเทศะ และสอดคล้องกับพรรัตน์ อิศระณรงค์พันธ์ (2565) กล่าวว่า ความเคารพนับถือเป็นแสดงออกในด้านการปฏิบัติที่เป็นแบบอย่างที่ดี ปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความสุภาพ มีความเกรงใจ ความเห็น ออกเห็นใจ มีสัมมาคารวะและให้เกียรติผู้อื่น เป็นผู้มีความอ่อนโยน ใจดี นำเคารพนับถือ มีความเมตตากรุณา การยอมรับในความแตกต่างของบุคคล โดยปราศจากความลำเอียง ยอมรับในเรื่องของความรู้ความสามารถ ความเชื่อ เจตคติของผู้อื่น มีการพึ่งพาอาศัยกันโดย การให้เกียรติและเคารพกัน

6. ความมุ่งมั่น มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูโรงเรียนทวิภาคีศึกษา บางขุนเทียน ตามแนวคิดสมรรถนะการทำงานร่วมกันของครู อยู่ในลำดับที่ 6 ($PNI_{Modified} = 0.329$) ความมุ่งมั่น คือ การกระทำให้สิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จ โดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค การทุ่มเทแรงกายแรงใจ อุทิศตนเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กรนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ดี เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนและพัฒนาโรงเรียนให้เจริญก้าวหน้า ซึ่งสอดคล้องกับเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546) ได้กล่าวว่า ความมุ่งมั่นคือความตั้งใจแน่วแน่ที่จะกระทำให้สิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งใจไว้ ทำให้เราคิดเสมอว่าสิ่งนั้นจะต้องเกิดขึ้นและเป็นจริงได้ ความมุ่งมั่นไม่ใช่ เพื่อจะแข่งขันกับผู้อื่นแต่เพื่อกระทำในสิ่งที่ตนปรารถนามากที่สุด ความมุ่งมั่นที่แน่วแน่ทำให้เกิดแรงขับที่จะกระทำสิ่งนั้นตามแรงปรารถนาให้สำเร็จให้ได้ ความมุ่งมั่นนี้จะถูกควบคุมให้อยู่ในระดับที่สูงอยู่ตลอดเวลา ไม่วอกแวกออกไปจากเป้าหมายนั้น สามารถเผชิญกับปัญหาต่างๆ เบื้องหน้าได้ และเกิดความเพียร กระทั่งประสบ ความสำเร็จและสอดคล้องกับกรมวิชาการ (2545) กล่าวว่าความมุ่งมั่นเป็นความตั้งใจและกระตือรือร้นในการทำงาน โดยไม่ผัดวันประกันพรุ่ง ซึ่งมีลักษณะเด่น 2 ประการ คือ 1. มีความกระตือรือร้นและตั้งใจที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อาสาทำหรือทำทันที 2. การกระทำดังกล่าวนั้นมีความคงที่สม่ำเสมอหรืออย่างต่อเนื่อง

7. สมรรถนะทางวิชาชีพมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูโรงเรียน ทวิภาคีศึกษา บางขุนเทียน ตามแนวคิดสมรรถนะการทำงานร่วมกันของครู อยู่ในลำดับสุดท้าย ($PNI_{Modified} = 0.293$) คือ คุณลักษณะของความเป็นครูในการที่จะทำตาม บทบาทหน้าที่ของครู

อันเป็นผลมาจาก ความรู้ ทักษะ แรงจูงใจ ทักษะคิดและคุณลักษณะอื่นๆที่จะทำให้ครูสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ ซึ่งสมรรถนะต่างๆ พิจารณาได้จากพฤติกรรมที่แสดงออกมา ซึ่งสอดคล้องกับสุริย์รัตน์อารีรักษ์สกุล ก้องโลก (2561) ที่กล่าวไว้ว่า สมรรถนะทางวิชาชีพครูเป็นคุณลักษณะของบุคคลที่มีความรู้ มีทักษะ มีคุณลักษณะของครูที่ดี มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนเป็นบุคคลที่มีและสอดคล้องกับบุญฤดี อุตมผล (2563) ที่กล่าวไว้ สมรรถนะทางวิชาชีพครูเป็นคุณลักษณะของบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ คุณลักษณะที่เฉพาะและจำเป็นสำหรับการประกอบวิชาชีพครู มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย คือ ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนทวิธาภิเศก บางขุนเทียน ตามแนวคิดสมรรถนะการทำงานร่วมกันของครู ได้จากการสังเคราะห์ความหมายและแนวคิดสมรรถนะการทำงานร่วมกันของครู สรุปได้ 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การสื่อสาร 2) ความไว้วางใจ 3) ความเสมอภาค 4) การสนับสนุน 5) ความเคารพนับถือ 6) ความมุ่งมั่น 7) สมรรถนะทางวิชาชีพ ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนทวิธาภิเศก บางขุนเทียน ตามแนวคิดสมรรถนะการทำงานร่วมกันของครู โดยภาพรวมตามองค์ประกอบสมรรถนะการทำงานร่วมกันของครู คือ 0.351 ($PNI_{Modified} = 0.351$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ การสื่อสาร ($PNI_{Modified} = 0.368$) รองลงมาคือ ความไว้วางใจ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified} = 0.386$) ความเสมอภาค มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified} = 0.378$) การสนับสนุน มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified} = 0.363$) ความเคารพนับถือ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified} = 0.342$) ความมุ่งมั่น มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified} = 0.329$) และด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำสุดคือ สมรรถนะทางวิชาชีพ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified} = 0.293$) ตามลำดับ เพื่อส่งเสริมให้ครูโรงเรียนทวิธาภิเศก บางขุนเทียน มีสมรรถนะการทำงานร่วมกันของครู สามารถนำสมรรถนะและกระบวนการที่สำคัญและจำเป็นไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับตนเองในการเรียนรู้และการทำงานในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาได้อย่างมีความสุข

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงวัฒนธรรม. (2566). *ความเคารพนับถือ*. https://www2.m-culture.go.th/mculture_th60/download/T4.pdf (13 กันยายน พ.ศ.2566).
- เกศินี มั่นปาน. (2552). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความไว้วางใจในผู้ได้บังคับบัญชาและผู้บังคับบัญชา: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- กรมวิชาการ. (2545). *การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2546). *ภาพอนาคตและคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- นันทินี ศุภมงคล. (2547). *ความวิตกกังวล การสนับสนุนทางสังคมและกลวิธีการเผชิญปัญหาของ นิสิตนักศึกษา*. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นพรัตน์ อิศระณรงค์พันธ์. (2565). *ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต ๒*.
- บุญฤดี อุดมผล. (2563). *รูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะความเป็นครูเชิงพุทธบูรณาการของ นักศึกษาคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พิชามญชุ์ โตโถมงาม. (2552). *ปัจจัยทางจิตและการสนับสนุนทางสังคมที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการ ยอมรับนวัตกรรมด้านการป้องกันโรคเอดส์ของเด็กเร่ร่อนในศูนย์สร้างโอกาสเด็ก กรุงเทพมหานคร*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิเชษฐ์ ผุงเพิ่มตระกูล. (2554). *ความไว้วางใจในผู้บังคับบัญชาความไว้วางใจในองค์การความพึงพอใจในการทำงานและความผูกพันในองค์การของบุคลากรทางการศึกษามหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศรีณยู หมั่นทรัพย์. (2550). *การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง : ฐานรากของการเมืองภาคพลเมือง*. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า.
- อรอำไพ ศรีวิชัย. (2555). *การสร้างชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านเวียงฝาง*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.